

МЕТАФОРАТА В ПУБЛИЦИСТИЧНИТЕ ТЕКСТОВЕ ОТ ПРЕСАТА (2007 – 2008 Г.)

доц. д-р Веселина Ватева, Бургаски свободен университет

THE METAPHOR IN JOURNALISTS' TEXTS FROM THE PRESS (2007 – 2008)

Assoc. Prof. Veselina Vateva, Burgas Free University

Abstract: *The article analyzes the specifics of the metaphors in press publications in 2007 – 2008. The metaphors are classified as structural, orientational and ontological. Attention is pointed also to the metaphoric tropes oxymoron and hyperbola. The research was carried out under the project “Ethnopsycholinguistic and sociolinguistic aspects of the media language in Bulgaria after the acquisition to EU”.*

Key words: *metaphor, oxymoron, hyperbola*

Изследването е по проект “Етнопсихолингвистични и социолингвистични аспекти на медийния език на пресата в България след присъединяването ѝ към ЕС”, финансиран от фонд “Научни изследвания” на MOMH.

Във времето на демократизацията и в изследвания от нас период след влизането на България в ЕС настъпват значителни промени в езика на пресата. Нарушават се установени норми, засилва се разговорният характер и експресивността на текстовете. Целта на журналистите е да привлекат вниманието на масовия читател, да се доближат до неговата реч и така да го спечелят. Те се стремят да въздействат не само върху мисленето, но и върху чувствата му. Емоционалност и експресивност се постига главно чрез лексемите с преносно значение, особено място сред които заема метафората.

Кр. Стоянов отбелязва, че “езикът на съвременните български вестници създава своя норма”, че се поражда явление, което той нарича “атрактивност на текста” [6]. В друго свое изследване авторът посочва, че “контрастната специфика на езика в ежедневниците, наситена с образност и експресия, беше и все още е изградена систематично върху основата на съзнателно търсено противопоставяне на стандартната нормативност” [7].

Е. Опарина обръща внимание, че метафорите във всекидневно-битовата, обществено-политическата и научно-популярната сфера по-често се основават на образен компонент, съдържащ оценъчни семи в денотативното ядро на значението, отколкото метафорите в сферата на науката. Насочеността на метафората в посочените сфери може да бъде двойка – от една страна, концептуална, а от друга страна, образна и емотивна, т.е. чрез нея не само да се изрази понятие, но и да се въздейства емоционално [4].

Върху същата особеност на метафората разсъждава и Хр. Станева, която изтъква, че “създаденият метафоричен и публицистичен образ има преди всичко въздействаща, а не познавателна стойност” [5]. Тя проследява и развитието на метафората в публицистичния текст – ако е сполучлива и лесно се декодира от възприемачия съобщението, става по-бързо стандартен израз, който вече има не експресивна, а информативна стойност.

Така се налага мнението, че “повечето метафори в журналистическата практика клонят към общоезиковите” и изразяват умерена оценка, а по-редки са индивидуалните, носители на авторов акцент [1].

Нашите разсъждения за метафората в текстове от периодичния печат се опират преди всичко върху изследването на Лейкф и Джонсън. Те разглеждат метафорите като езикови изрази, породени от метафори в понятийната система на човека. Разделят ги на структурни, ориентационни и онтологически. Структурните метафори възникват, когато едно понятие структурно метафорически се изгражда чрез термините на друго (времето е пари, спорът е война и др.) При ориентационните метафори съществува организация на цяла система от понятия по образеца на друга система. Повечето от тях са свързани с пространствена ориентация от типа: горе-долу, вътре-вън, предна част – задна част и др. Онтологическите метафори се създават, когато събитията, действията, емоциите, идеите се представят като предмети или вещества [3].

В изследването си ще анализираме особеностите на метафорите в публикации на 12 вестника през 2007 и 2008 г. Най-често срещаните метафори се реализират чрез езикови изрази на понятията: *политическата власт или спорът* се предават чрез лексеми от типа *война, битка, борба*.

Метафоричното понятие *политическата власт е борба* се проявява в доста разнообразни езикови изрази: *Между двете либерални партии ДПС и НДСВ тече подмолна война (168 ч., 2.03.07); В БСП също битката е между силния и слабия пол (168 ч., 16.03.07); В сините редици зрее бунт заради неадекватното поведение на лидера (168 ч., 16.03.07); Скандал между Г. Грънчарова и няколко министри гръмна в кулоарите на властта (168 ч., 11.05.07); Войната между президента Г. Първанов и министърът в оставка Р. Овчаров може да прерасне в битката за кметското място в София (168 ч., 15.06.07); Нито един от другите десни лидери не е в състояние да даде гладиаторска битка на настоящия кмет освен Ив. Костов (Труд, 9.07.07); Сините и ДСБ В София заровиха томахащите вчера (Труд, 30.08.07); По неписана българска традиция хората отново ще станат свидетели на остри дуели и удари под кръста между партийните щабове (Стандарт, 13.03.07); Генералската война за София изведнъж изби в хамалски бой (Стандарт, 10.10.07); Най-лютата битка на партиите ще бъде за младите избиратели (Дума, 21.04.07); Трите учителски синдиката заедно с работодателите и просветата точат стачни оръжия (Дума, 22.08.07); Очакваните като скучни европейски избори се превърнаха по традиция в най-свирепата политическа кланица (Новинар, 9.05.07); Тихата война в жълтата партия се води отдавна, но чак сега, когато трите лобита в НДСВ кръстосаха шпаги, се отвори и открит фронт (Новинар, 7.06.07); Сега опозицията насочи този скалпел донякъде към собствения си корем в порив на ритуално самоубийство (Монитор, 1.03.07); Александров натисна спусъка на ултраскандал (Монитор, 9.05.07); Ако столетницата се озове под барабанен огън, това ще консолидира електората (Монитор, 18.05.07); Нов дуел между Бойко и Сергей (Стандарт, 12.07.08); В държавата пламна компроматна война (Стандарт, 18.07.08); Например лютата битка, която НДСВ води*

за задължителното гласуване, вероятно вече е отворила половината му електорат (24 ч., 5.07.08); Освен на дуел Станишев покани генерала и на открити уроци по училищата (24 ч., 5.10.08); Реакцията на БСП към изразените от Първанов критики мащабно бе наречена недоволство, открита война или с други подобни думи, но все с милитаристичен оттенък (Дума, 25.06.08); Коалиционни войни пламнаха в града под тепетата (Монитор, 16.09.08); Битката за места в листите на БСП вече започна (168 ч., 20.06.08); Никой министър не е сигурен за мястото си заради битката, която се води между тримата старейшини (168 ч., 8.08.08); Истинска война се води в коалицията заради парите от бюджетния излишък (168 ч., 15.08.08); Дискусията "Реформата на българския политически модел", организирана от президента, маркира нов етап в хладната война Първанов – Станишев (Капитал, 12.07.08); Президентът Г. Първанов и столичният кмет Б. Борисов влязоха в кратка словесна престрелка (Сега, 1.08.08); В битката между ВМРО и ГЕРБ няма излъчен победител, има само кървави дири от поредния сблъсък (Сега, 19.09.08).

Конотативният ефект е резултат от метафоричната употреба на лексеми като война, битка, бунт, гръмна, томахавка, стачни оръжия, политическа кланица, скалпел, самоубийство, дуел и др. в съчетание с думите партии, министри, президент, синдикати, които от своя страна не съдържат семи от рода на война и оръжие.

Метафоричното понятие спорът е война, като тук ще прибавим и несъгласията по етнически причини, се открива в следните изрази: След дълги взаимни комплименти българската и либийската Темида кръстосаха шпаги (24 ч., 5.02.07); Ако съществуваше военно положение в областта на словото, щеше да бъде обявено. Но и така изявленията разиграваха драматургията на бойни действия, на нападение и отбрана (24 ч., 14.03.07); Словесната престрелка напомня заканите преди бой в свръхтежка категория на професионалния бокс (Труд, 25.01.07); Така барутът на етническия взрив стана сух, ама много сух (Стандарт, 24.08.07); Какъвто е случаят с театър "София", около който гръмна скандал (Дума, 31.03.07); Избухна поредният скандал в Съдебната палата (Дума, 19.03.07); Пуническите войни, които водят Софийският университет и Министерството на културата за Ботаническата градина, изглежда затихват (Телеграф, 1.09.07); В спомените си Буров разказва как българските тютюневи компании започнали компроматна война помежду си (Труд, 15.07.08); Споровете за това доколко рационално се изразходват средствата избухнаха с нова сила по време на общественото обсъждане на новия закон за енергийната ефективност (Дневник, 18.06.08); Българските адвокатски кантори поведоха битка срещу представителствата на някои световни правни къщи (Капитал, 21.06.08).

В тези случаи метафорично са употребени лексемите война, престрелка, взрив, гръмна, избухна, шпаги в ситуация относно слово, скандал, етнически несъгласия, които не съдържат семи от рода на война, битка.

Друго метафорично понятие е спортът е битка, което се проявява в изразите: "Ливърпул" свали насилствено от власт управляващата сила във футболна Европа "Барселона" (Труд, 8.03.07); "Манчестър Юнайтед" и "Челси" са в свирепа схватка за титлата на Англия (Труд, 10.04.07); Димитър Пенев – Стратега и Емил Велев – Кокала днес се сблъскват в титанична битка. Двамата треньори ще изведат на терена "червени" и "сини", които ще се хвърлят в поредното кърваво дерби (Труд, 1.11.08).

А. Замбова разглежда явлението “метафорика на войната” и отбелязва, че “едно от най-опасните последствия на създаваната от нея мисловна нагласа е, че винаги при нужда може да се активизира в съзнанието образът на врага” [2].

Разглежданите метафори разкриват особености по нашето мислене. В съвременността хората са противопоставени един на друг по политически идеи, по устрема към власт и победа, по етническа принадлежност. Противоречията са неразрешими и ескалират в словесни, стачни, спортни битки.

Към структурните метафори се отнасят и някои индивидуални, авторски метафори, които не могат да бъдат подведени към споменатите метафорични понятия, но и при тях едно понятие се изгражда структурно-метафорически чрез термините на друго понятие : съюзът между две партии е прегръдка (*Това важи и за Атака – биха могли да възникнат условия някой и с нея да се прегърне, независимо че това би била последната му прегръдка* (24 ч., 27.03.07); съюзът между две партии е годеж, сватба (*Годежът се състоя в Брюксел – младият български левент ГЕРБ се сгоди за доста по-възрастната и по-влиятелна от него ЕНП. Сватбата е насрочена за края на май, веднага след изборите за Европарламент* (24 ч., 2.04.07); чалгата е политическа партия на власт (*Както преди 18 г. хора извън номенклатурата бяха допуснати до властови позиции, сега и чалгата седна на своята кръгла маса* (24 ч., 20.04.07); изборите са футболен мач и игра на шах (*Избирателите вече не си играят на Левски и ЦСКА, а са в Шампионска лига – те искат да живеят по-добре, искат нов мач. Отборите са вече ясни – червената царица, старият немощен цар (не го отписвайте!) и офицерът вицецрал – много труден шахмат, чийто съдия говори турски, и кибици, които викат: “Атака!”* (Стандарт, 24.01.07); отварянето на досиетата не е чалга клип (*Затова отварянето на досиетата не е поредният чалга клип* (Стандарт, 7.09.07); съдебната ни система е виновно дете (*Съдебната ни система се отърва от досегашната си роля на виновно дете, което всеки момент очаква някой да му зашлеви шамар* (Дума, 26.09.07); докладът е апокалипсис, армагедон (*Докладът на комисията е окончателният крах. Това е краят, апокалипсисът. Докладът е армагедон за това нещастно, но затова пък алчно управление* (24 ч., 22.07.08); еврофондовете са зла мащеха (*Не кърмилница, зла мащеха се оказаха еврофондовете за родните сукалчета* (Труд, 9.06.08); НС е мафиотско котило (*Оказа се, че НС е мафиотско котило* (Труд, 27.09.08); комунистическият режим не е училище (*Комунистическият режим в България не беше училище, което подготви страната за ЕС* (Дневник, 30.05.08); Б. Борисов е гладиатор (*На арената излезе нов гладиатор, който все още не е изхабен от управленската практика – Б. Борисов* (Дневник, 30.05.08); държавата е кръстоска между бардак, кочина, РПУ, болница, изтрезвител и лудница (*Драйфа ми се от вмирисаната ни на чесън и шкембе чорба държава. Кръстоска между бардак, кочина, РПУ, болница, изтрезвител и лудница* (Новинар, 12.03.08); МВР е змиярник (*МВР е змиярник, където всеки дебне, слухти, записва и следи другия* (24 ч., 2.04.08).

Другият вид метафори са ориентационните, при които метафоричното понятие се изгражда чрез думи и изрази, съдържащи семите ‘посока нагоре’, ‘посока надолу’, ‘посока отвътре навън’, ‘посока отвън навътре’ и др.

Ориентационните метафори със семата ‘посока нагоре’ се отнасят най-често до понятията *цени, заплати*: *Депутатите си вдигат заплатите* (168 ч., 26.10.07); *Тук заплатите ще се покачат с 15%* (168 ч., 26.10.07); *Още на другия ден след анонса на Станишев цените на млечните произведения скочиха с 10-20%* (168 ч., 7.12.07); *Цените скочиха от 1.01.* (24 ч., 4.01.07); *Наемите на магазините в столицата скочиха с 33%*

(24 ч., 15.02.07); *То и без друго шофьорският курс стана вече лукс, тъй като таксата за изпитите скача двойно (Монитор, 5.01.07); Масовият А-95 ще скочи с 2-3 ст. (24 ч., 31.01.08); “Лукойл България” вдигна вчера цените с над 1,7 % (24 ч., 31.01.08); Въпросът е, че този вид енергийни източници са много скъпи и увеличаването на дела им качва цените на енергията (Труд, 26.02.08); Все още не е ясно дали цената на водата ще се качи (Дума, 5.03.08); Вдигнаха рейтинга на Джет – Файненс (Телеграф, 6.02.08). Метафорично употребените думи са глаголи за движение, съдържащи семата ‘посока нагоре’ (вдигам се, покачвам се, качвам се, скачам). Метафоричността е резултат от съчетаването на глаголите с думи, означаващи обекти, които не могат да се придвижват сами (цени, заплати, такси).*

Ориентационните метафори, съдържащи семата ‘посока надолу’, се отнасят до понятията *правителство, власт, политически рейтинг, износ, инвестиции и др.*: *Правителството може да падне всеки момент (168 ч., 12.10.07); В Европа износът ни падна с около 20% (168 ч., 12.10.07); Управляващите май са решили сами да се свалят от власт (168 ч., 19.10.07); Чуждите инвестиции ще падат (168 ч., 26.10.07); В същото време се предвижда приходите от Народното събрание да слязат до 2.96 млн. лв. (168 ч., 26.10.07); Почти всички хотели в Пампорово свалиха празничните цени (24 ч., 9.01.07); Кворумът падна и заседанието беше закрито (24 ч., 9.02.07); Няма да свалят данъците (24 ч., 7.03.07); Начев паднал от власт (24 ч., 12.07.07); Личи си и от рейтинга, който се сринал на 5-7 пункта (Труд, 3.01.07); Протестите свалят рейтинга на властта (24 ч., 25.10.07); Коалицията накуцва, но няма да падне (Труд, 6.03.07); Чрез него цените ще паднат до 50% в част от партньорските мрежи на оператора (24 ч., 13.02.08); Най-много са паднали цените на краставиците и лимоните (24 ч., 31.03.08); Цените на телефонните разговори падат ли, падат от 2 г. насам (Труд, 3.04.08); Петролът слезе под 124 долара за барел (Дневник, 5.06.08); Първите две седмици на юни рязко свалиха цените на плодовете и зеленчуците (Експрес, 16.06.08). Тук в метафорична употреба отново са глаголи за движение, които съдържат семата ‘посока надолу’ (падам, свалям, слизам, сривам се). Те са в ненормативни съчетания със съществителни, назоваващи обекти, които нямат способността за реално самостоятелно движение.*

Ориентационните метафори със семата ‘посока отвън навътре’ се отнасят до понятията *обвинителен акт, партия, въпрос, учебна дисциплина и др.*: *Оня ден обвинителите внесоха в съда обвинителен акт срещу недосегаемия контрабандист (168 ч., 28.09.07); Славчо Атанасов обеща да въведе вероучение в местните училища (168 ч., 5.10.07); Депутатите влизат в туристическия бизнес (168 ч., 7.12.07); Този въпрос внесъл синият евродепутат М. Димитров в ЕК (24 ч., 14.02.07); При хипотетични гласуване днес в Парламента биха влезли пет партии (24 ч., 27.03.07); И влизаме в Европа като най-бедната страна (24 ч., 11.04.07); Брюкселската тояга, която трябва да вкара България в правия европейски път, не върши работа (Сега, 12.05.08); Страните от Евророната влязоха в рецесия за пръв път от 15 г. (Сега, 15.11.08). Глаголите, които са подложени на метафорични трансформации, съдържат семата ‘посока отвън навътре’ (внасям, въвеждам, влизам, вкарвам). Съществителните имена, с които се свързват, назовават обекти, които означават институции, но в пряко значение може да се мислят като сгради, имащи обем (съд, училище, парламент, ЕК), или континента Европа, Евророната, абстрактните понятия *бизнес и рецесия*.*

Ориентационните метафори със семата ‘посока отвътре навън’ се отнасят до *политици, избори, коалиции, далавери, икономика и др.*: *Борисов излиза от битката за София (168 ч., 4.05.07); ГЕРБ вади далавери на общинските фирми в Бургас (168 ч.,*

23.11.07); *Във вариант Б вадят царистите от тройната коалиция* (24 ч., 1.03.07); *Икономиката ни излезе бавно и мъчително от дълбоката криза през 1996-97 г.* (24 ч., 11.04.07); *Така сърфирането в мрежата за абонати на оператора, които са в чужбина, ще излиза от 25 до 30 % по-евтино* (24 ч., 13.02.08); *Петминутен разговор ще излиза с 21 ст. по-малко* (**Телеграф**, 2.07.08). Метафорично употребените глаголи съдържат семата 'посока отвътре навън' (*излизам, вадя*). Съществителните имена (*битка, далавери, коалиция, икономика, цени на разговори*) в пряко значение не се съчетават с посочените глаголи.

Открити са изолирани случаи на ориентационни метафори с глаголи за движение, съдържащи други семи.: *За издръжка на нашите континенти зад граница са отишли повече от милиард лв.* (168 ч., 28.09.07) (семата 'приближаване и достигане'); *Преди 10 г. Н. Добрев и Г. Първанов върнаха мандата за второ правителство на БСП* (24 ч., 3.02.07) (семата 'достигане'). Метафоричността е резултат от съчетаването на глаголите за движение със съществителни имена като *пари, мандат*, които назовават обекти, които реално не могат да се движат.

Във всички примери дотук глаголите са маркирани със семантичния диференциален признак 'определена посока'. В няколко случая глаголите са немаркирани и само от контекста става ясно дали изразяват движение с определена или с неопределена посока: *Лихвите ще кажат накъде върви еврото* (24 ч., 2.07.07) (неопределена посока); *Лихвени спекулации движеха валутния пазар през изминалата седмица* (24 ч., 2.07.07) (неопределена посока); *В Жеравна хлябът и киселото мляко подгониха 2 лв.* (24 ч., 16.08.07) (определена посока); *Пилешкото гони 5 лв.* (**Труд**, 2.08.07) (определена посока); *Жилищата в столицата отново тръгнаха нагоре* (24 ч., 7.02.08) (определена посока); *Подозрението за тези пари тръгва от самите процедури, чрез които се избира фирмата, която ще ги получи* (24 ч., 6.03.08) (определена посока); *Панелките бавно тръгнаха надолу* (24 ч., 16.10.08.) (определена посока); *Кривата на интереса към матурите върви стремително надолу* (**Дневник**, 18.06.08) (определена посока); *Цената на олиото продължи да върви нагоре* (**Дума**, 26.05.08) (определена посока).

Третата група метафори след структурните и ориентационните са онтологическите, при които събитията, действията, идеите се представят като предмети или вещества: *Отношението към ромите ще бъде лакмусов тест за ЕС* (**Сега**, 8.01.07) (етнически отношения – лакмусов тест); *Добре и мижавият ремонт на кабинета не може да пусне пара повече от свирката на тенджерата под налягане* (**Дневник**, 16.07.07) (промяна в кабинета – тенджерата под налягане); *Надуващият се отдавна и престъпно игнориран балон на етническото напрежение избухна с пълна сила* (**Капитал**, 18.08.07) (етническо напрежение – балон); *Българският политически модел е куц кон* (**Стандарт**, 5.03.07) (политика – кон); *Пазарът на недвижимостите е наркотик, чийто махмурлук е един от най-болезнените* (**Дневник**, 16.01.07) (пазар – наркотик); *Симеон се е сдобил с шапка невидимка и от седмица тества новата апаратура* (**Стандарт**, 13.07.07) (политик – шапка невидимка); *Избирателната система не е тояга* (**Труд**, 21.06.08) (избирателна система – тояга); *Някои предавания са просто един ксерокс – доверчивите им домакини просто размножават поредната порция глупости* (**Труд**, 4.11.08) (предаване – ксерокс); *Антикомунизмът днес вече не е универсално лепило, спояващо различни групи* (**Дневник**, 30.05.08) (антикомунизъм – лепило); *Напълно немислимо е тези хора да се върнат само за да послужат за пропагандна патерица на която и да е власт* (**Дневник**, 13.06.08) (хора – патерица); *Петстотинте високоплатени неработещи юристи в Националната следствена служба отново се оказаха в ролята*

на копче, за което се търси цяло палто (**Дневник**, 29.10.08) (юристи – копче); Цветанка Пиронкова – новият български гвоздей в световния тенис (**Монитор**, 14.06.08) (спортист – гвоздей); Точно това ни каза – да го духаме с малките си амбиции, страховете, гордост и скрупули, защото сме плява, кал и тор за техните големи пари и амбиции (**Новинар**, 9.04.08) (хора – плява, кал, тор); Евгени Минчев е тумор в розово (**Стандарт**, 16.02.08) (човек – тумор).

В текстовете се срещат и някои метафорични тропи като оксиморон и хипербола, които са особено въздействащи върху емоциите и размислите на читателя.

Оксиморонът (от гр. – остроумно-глупав) съчетава противоположни, взаимноизключващи се понятия. Учудва със своята противоречивост и в същото време ни кара да се замислим върху дълбокия му смисъл. Най-често се изгражда на основата на антонимите: *В публичните си ходове през изминалите дни С. Станишев направи ляв завой надясно* (**24 ч.**, 4.06.07); *Та от тази гледна точка идеята на премиера, макар и закъсняла, все още е актуална* (**24 ч.**, 4.06.07); *Ако на тези избори има някаква изненада, то е, че изненади няма* (**Труд**, 18.05.07); *Значи има в този ред нещо ненаред, което вместо да интегрира, разбърква организации, идеи, начинания, политики* **Труд**, 12.12.07); *И докато либийската страна продължава да разиграва коварен театър, у нас всички медии се опитаха да бъдат позитивни, макар че добрата новина отсъстваше* (**Стандарт**, 16.07.07); *Гадната миришеца история вчера е гадното бъдеще днес* (**Стандарт**, 6.09.07); *Аха-а, ами да, че това е като онова нещо наречено управление на София – уж има нещо ново, а пък то си е от десетилетия така познатото старо* (**Дума**, 7.11.07); *Добрата стара лоша новина* (**Сега**, 4.05.07); *Виждаш твърде красиви хора в естествено неестествени пози* (**Новинар**, 16.02.07); *Началото на края за професия “безработен” настъпва* (**Новинар**, 31.08.07); *Найтържното обаче е, че държавата наистина не може да се освободи със собствени сили от тежкото корупционно робство. Особено когато сама се е заробила, сама си е поробител, така да се каже. Затова най-добре е да дойде Европа и да ни освободи. От самите нас.* (**Дневник**, 11.05.07); *Новата стара большевишка доктрина* (**Дневник**, 22.02.08); *Далечното близко минало* (**Дневник**, 11.09.08); *Стига с тия неформални формалности* (**Монитор**, 26.06.08); *Можете ли да си представите дискусия за начина, по който гражданите трябва да си избират управниците, без самите граждани* (**Монитор**, 8.07.08); *Първото, което се случи около вота на недоверие вътре и вън от парламента, бе, че трудно можем да разберем какво се е случило, ако се доверяваме само на медиите* (**Новинар**, 25.02.08); *От години чакаме полицаите да вкарат престъпниците в ареста. Обаче в ареста влязоха полицаите. Някои дори казват, че ги вкарал престъпниците. Щото пък онези, които мислехме за престъпници, се оказаха полицаи. Каза го този, който трябва най-усърдно да го пази в тайна. Престъпността у нас е организирана, останалото – не. Държавата се бори с престъпността, но никога с престъпниците. Също така се бори и с корупцията, но не и с корумпираните* (**Новинар**, 29.03.08); *Печалба по време на загуба* (**Капитал**, 26.01.08); *Колко бял ще е черният списък* (**Капитал**, 24.05.08); *МВР прави на тъмно закон за повече прозрачност* (**Сега**, 18.03.08); *Бъдещ бивш министър поема Банката за развитие* (**Сега**, 18.04.08).

Хиперболата е съзнателно преувеличаване признаците на обекта, поради което тя е експресивна и въздействаща: *За да си заслужи по-висока заплата, от учителя се изисква да бъде едва ли не астронавт на НАСА. За него не може да има невъзможни неща. Той трябва да владее поне два чужди езика (защо не и марсиански). Да е Бил Гейтс като седне пред компютъра. Да помага на младите си колеги (може би със съвети как да вържат двата края с 200 лв. на месец). И всяка година учениците му да*

печелят соцсъревнованието за отлични оценки. С тези умения учителят може и да излети в Космоса (Стандарт, 29.05.07); Трябваше Луна да отговаря за историческото си творческо деяние и в резултат може би да бъде съдена за престъпления срещу човечеството (Стандарт, 18.09.07); Политическият смисъл на ограничението е най-вече в знака, който се даде на ДПС: че би могло и да му се противоречи, без да се срине небето (Дневник, 19.02.07); Вече дотолкова свикнахме с горящите влакове, че скоро в новините ще влизат онези случаи, при които композиция е успяла да прекоси страната, без да се запали (Труд, 23.08.08); Активно в скандала с Главна дирекция “Борба с организираната престъпност” се намеси формалният лидер на ГЕРБ. А той е толкова формален, че дори не смее да диша, без да му каже неформалният лидер (Дума, 24.03.08); И всичко това само защото на няколко десетки хиляди свикнали да си живеят на гърба ни роми перспективата да се трудят им се вижда равна на доживотна каторга при строг тъмничен режим (Монитор, 12.01.08); Чуват се гласове, че българинът, освен черноглед, човек, който и нощем не си сваля черните очила, се е превърнал и в евроскептик (Монитор, 3.04.08); Непрекъснатото поскъпване на течните горива в скоро време може да ни върне с век назад и да се наложи да се качим на каруците (Монитор, 19.05.08); Да дава през пет години крупни суми за нови топломери, които уж отчитат все по-точно, след което да получава сметки за топла вода, все едно има в дома си персонален басейн (Стандарт, 18.10.08); Българите ще бъдат щастливи в деня, когато за лошо обслужване в магазините или в държавните учреждения наказанието стане доживотен затвор (Стандарт, 22.11.08); В самите магазини кръсърците от скандалите са в състояние да заглушат и концерт на “Пърпъл” (Стандарт, 24.12.08).

В текстовете от периодичния печат преобладават лексикализираните метафори. По-малко, но много по-оригинални и впечатляващи, активизиращи мисленето и емоциите на адресата, са авторските метафори.

Литература:

1. Велева 1988: М. Велева. Стилистика на журналистическите жанрове. С., 1988.
2. Замбова 2000: А. Замбова. Манипулативни стратегии в печата. С., 2000.
3. Лейкъф, Джонсън 1990: Дж. Лакофф, М. Джонсон. Метафори, ktorыми мы живем. В: Теория метафоры. М., 1990.
4. Опарина 1988: Е. Опарина. Концептуальная метафора. В: Метафора в языке и тексте. М., 1988.
5. Станева 1997: Хр. Станева. Стилистичен подход към динамиката на текста. С., 1997.
6. Стоянов 1999 а: Кр. Стоянов. Обществените промени (1989-1996) и вестникарският език. С., 1999.
7. Стоянов 1999 б: Кр. Стоянов. Вестникарският език като стратегия на убеждаващото публично говорене. В: Езикът на медиите. С., 1999.